

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL X SKUNDO NR. 5D-2026/2.1-508 PRIEŠ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO VALDYBĄ PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

2026 m.
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Seimo kontrolierė 2026 m. kovo 25 d. gavo X (toliau – Pareiškėja) skundą dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – VSDFV) Vilniaus skyriaus (toliau – „Sodra“) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymų dėl socialinio draudimo negalios pensijos ir šalpos negalios pensijos skyrimo neišnagrinėjimu teisės aktuose nustatytais terminais (toliau – Skundas).

2. Pareiškėja Skunde nurodo, kad:

2.1. 2025 m. gegužės mėn. kreipėsi su prašymu skirti socialinio draudimo negalios pensiją. Taip pat prašyme nurodė: „jeigu socialinio draudimo negalios pensija nebūtų paskirta, skirti man šalpos negalios pensiją.“

2.2. VSDFV Vilniaus skyrius priėmė sprendimą atsisakyti skirti socialinio draudimo negalios pensiją dėl nepakankamo Lietuvoje įgyto stažo, sprendimas pateiktas per EGAS.

2.3. Dėl šalpos negalios pensijos skyrimo negavo nei rašytinio patvirtinimo, kad prašymas buvo užregistruotas, nei sprendimo dėl šalpos negalios pensijos skyrimo ar neskyrimo.

2.4. 2026 m. sausio 7 d. kreipėsi į „Sodrą“, prašydama pateikti informaciją apie prašymo dėl socialinio draudimo negalios pensijos nagrinėjimo eigą. Atsakyme „Sodra“ nurodė, kad sprendimas dėl šios pensijos negali būti priimtas, kol nebus gauti duomenys iš Ukrainos.

2.5. 2026 m. vasario 8 d. per EGAS VSDFV Vilniaus skyriui pateikė prašymą skirti šalpos negalios pensiją, pridėjo turimus dokumentus ir papildomus paaiškinimus.

2.6. 2026 m. kovo 20 d. VSDFV Vilniaus skyriaus darbuotojai telefonu pranešė: „kol nebus gautas atsakymas iš Ukrainos, jie nepateiks rašytinio atsakymo į mano 2026-02-08 kreipimąsi ir nepriims sprendimo dėl šalpos negalios pensijos“; pasiūlė „perskambinti po 5 dienų.“

3. Pareiškėja prašo ištirti skundą.

TYRIMO IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė 2026 m. balandžio 2 d. raštu Nr. SE-815 kreipėsi į VSDFV, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2026 m. balandžio 22 d. Seimo kontrolierė gavo VSDFV Vilniaus skyriaus atsakymą Nr. 1D-1111.

5. Tyrimui aktualus teisinis reguliavimas, įtvirtintas Konstitucijoje, Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartyje dėl socialinės apsaugos (toliau – ir Sutartis), 2022 m. rugsėjo 29 d. įsigaliojusiame Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarime dėl Sutarties pakeitimų ir papildymų (toliau – Susitarimas), Viešojo administravimo įstatyme (toliau – ir VAI), Socialinio draudimo pensijų įstatyme (toliau – Pensijų įstatymas), Valstybinio socialinio draudimo įstatyme (toliau – VSDĮ), Šalpos pensijų įstatyme (toliau – ŠPI), Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose, patvirtintuose socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-759 (toliau – Mokėjimo nuostatai), Asmenų prašymų nagrinėjimo Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigose taisyklėse, patvirtintose „Sodros“ direktoriaus 2014 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-555 (2023 m. vasario 15 d. įsakymo Nr. V-63 redakcija; toliau – ir Taisyklės), Socialinio draudimo pensijų (laikinių išmokų), pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo pagal Europos Sąjungos teisės aktus ir tarptautines sutartis darbo procedūrų apraše, patvirtintame Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2024 m. rugsėjo 6 d. įsakymu Nr. V-307 (toliau – Procedūrų aprašas), pateikiamas 2 priede, o teismų praktika, suformuota Konstitucinio Teismo (toliau – ir KT) nutarimuose ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) jurisprudencijoje, pateikiama 3 priede, Seimo kontrolierių praktika pateikiama 4 priede.

6. Atsižvelgus į Pareiškėjos Skunde nurodytas aplinkybes ir suformuluotą prašymą konstatuotina, kad Pareiškėja Seimo kontrolierei skundžiasi „Sodros“ veiksmiais (neveikimu), nes iki Skundo surašymo dienos nebuvo priimtas sprendimas dėl jai šalpos negalios pensijos skyrimo, galimai dėl to, kad nebuvo gauta reikalinga informacija iš Ukrainos įstaigos. Be to, Pareiškėjos nuomone, Sprendimas dėl 2026 m. vasario 8 d. prašymo skirti šalpos negalios pensiją nebuvo priimtas įstatyme nustatytu terminu, taip pat nebuvo pateiktas rašytinis pranešimas apie termino pratęsimą.

TYRIMO IŠVADOS

7. Skundo tyrimo metu, įvertinus nustatytas aplinkybes (1 priedas) ir teisinį reglamentavimą (2 priedas), nustatyta:

7.1. „Sodra“ veikia pagal VSDĮ suteiktus įgaliojimus (2 priedo 2.3 papunktis), t. y. pagal kompetenciją užtikrina socialinį draudimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas jos teritoriniams skyriams, teisingą apskaičiavimą ir skyrimą, koordinuoja ir užtikrina teritorinių skyrių efektyvų ir kokybišką darbą, juos kontroliuoja, nagrinėja apdraustųjų asmenų skundus dėl „Sodros“ teritorinių skyrių ar jų valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiksmų bei sprendimų. Be to, Lietuvos Respublikos sudarytose tarptautinėse sutartyse dėl socialinės apsaugos nustatytais atvejais „Sodra“ veikia kaip kompetentinga įstaiga ir užtikrina šių sutarčių įgyvendinimą, nagrinėja, aiškina ir sprendžia klausimus, susijusius su socialinį draudimą reglamentuojančių teisės aktų taikymu ir kt.

Socialinio draudimo pensija – išmoka, mokama „Sodros“ biudžeto ir valstybės biudžeto lėšomis asmeniui, atitinkančiam Pensijų įstatyme nurodytas sąlygas. Viena

socialinio draudimo pensijų yra šalpos negalios pensija. Vadovaujantis Pensijų įstatymo 40 straipsnio 1 dalimi, pensijas skiria ir moka „Sodros“ skyriai, vadovaudamiesi Pensijų įstatymu ir ŠPJ (2 priedo 2.2 ir 2.4 papunkčiai).

„Sodros“ teritoriniai skyriai priima prašymus gauti pensiją ir ją skiria, nagrinėja pareiškimus ir skundus socialinio draudimo klausimais, ypatingais atvejais padeda pareiškėjams gauti pensijai skirti reikalingus dokumentus, teisės aktų nustatyta tvarka skiria ir moka išmokas bei kt.

Remiantis teismų praktika (3 priedas), „Sodra“ ir jos teritoriniai skyriai, atlikdami teisės aktuose nustatytas funkcijas, turi laikytis bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms, teisės viršenybės ir kt.) bei gero administravimo ir atsakingo valdymo principų (teisėtumo, skaidrumo ir kt.) reikalavimų. Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Taip pat šis principas suponuoja viešojo administravimo subjekto pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu.

7.2. Pareiškėjai socialinio draudimo negalios pensija turėjo būti skiriama vadovaujantis Pensijų įstatymo ir Sutarties bei Susitarimo nuostatomis (2 priedo 1, 2.2 punktai). Vadovaujantis Sutarties dėl socialinės apsaugos 13 straipsnio nuostatomis, teisei į pensiją nustatyti sumuojamas pagal kitos šalies teisės aktus įgytas draudimo stažas. Pagal Susitarimo 1 straipsnio 4 dalimi pakeisto Sutarties 15 straipsnio 1 dalį kiekvienos Sutarties valstybės kompetentinga įstaiga apskaičiuoja pensijos dydį ir moka ją tik už draudimo (darbo) stažą, įgytą pagal šios kompetentingos įstaigos taikomus teisės aktus. Nustatyta, kad 2025 m. gegužės 1 d. duomenimis, Pareiškėjos socialinio draudimo stažas, įgytas Lietuvoje, yra 1,0327 metų, todėl sprendimui dėl negalios pensijos priimti reikia sulaukti, kol Ukrainos kompetentinga įstaiga patvirtins asmens Ukrainoje įgytus stažo laikotarpius. Pareiškėjos prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo išsiųstas į Ukrainos kompetentingą įstaigą, skiriančią ir mokančią pensijas (2025 m. rugpjūčio 21 d., priminimas 2025 m. gruodžio 2 d. ir 2026 m. balandžio 10 d.). Vadovaujantis prašymų nagrinėjimo tvarką ir susirašinėjimą su kompetentingomis įstaigomis reglamentuojančiu Socialinio draudimo pensijų (laikinių išmokų), pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo pagal Europos Sąjungos teisės aktus ir tarptautines sutartis darbo procedūrų aprašu, priminimai Sutartinių valstybių kompetentingoms įstaigoms siunčiami kas 4 mėnesius (2 priedo 2.8 punktas).

Tyrimu nustatyta, kad Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra 2024 m. birželio 7 d. sprendimu nuo 2024 m. gegužės 30 iki 2026 m. gegužės 29 d. nustatė Pareiškėjai /.../ procentų dalyvumo lygį ir /.../ procentų netekto dalyvumo lygį.

Pareiškėja „Sodros“ Vilniaus skyriui 2025 m. gegužės 5 d. pateikė prašymus dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo ir dėl šalpos negalios pensijos skyrimo, jeigu nebus paskirta socialinio draudimo negalios pensija. „Sodros“ Vilniaus skyrius išnagrinėjo prašymą dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo ir 2025 m. gegužės 28 d. sprendimu atsisakė Pareiškėjai skirti šią pensiją, nes ji neturi minimalaus pensijų socialinio draudimo stažo socialinio draudimo negalios pensijai gauti.

7.3. Pareiškėjai šalpos negalios pensija turėjo būti skiriama vadovaujantis Šalpos pensijų įstatymu.

„Sodros“ Vilniaus skyrius toliau tęsė Pareiškėjos prašymo dėl šalpos negalios pensijos skyrimo nagrinėjimą: 2025 m. birželio 10 d. Pareiškėjai pateikus papildomus dokumentus ir nustačius, kad ji turi įgijusi stažo Ukrainoje, Pareiškėjos prašymas dėl šalpos negalios pensijos skyrimo 2025 m. birželio 25 d. persiųstas Užsienio išmokų skyriui. „Sodros“ Vilniaus skyrius patikrinęs informaciją ir dokumentus pripažino ir apie tai informavo Seimo kontrolierę (1 priedas), kad Pareiškėjos prašymas skirti šalpos negalios pensiją nagrinėtas pažeidžiant teisės aktų nuostatas (netinkamai įvertintos aplinkybės ir dokumentai, nesilaikyta terminų). Skyriuje dar kartą įvertinus pateiktus dokumentus, Pareiškėjai 2026 m. balandžio 20 d. sprendimu (šio tyrimo metu) buvo paskirta šalpos negalios pensija nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. iki 2026 m. gegužės 31 d. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal ŠPĮ šalpos išmokas mokanti įstaiga (šiuo atveju – „Sodra“) per 10 darbo dienų nuo prašymo skirti šią išmoką ar atnaujinti (pratęsti) jos mokėjimą kartu su visais reikiama dokumentais arba papildomais dokumentais, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nustatytus atvejus, gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos privalo priimti sprendimą dėl išmokos skyrimo ar mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo) ir apie tai raštu pranešti pareiškėjui. Taigi, iš tikrųjų sprendimas dėl šalpos negalios pensijos skyrimo Pareiškėjai priimtas pažeidus nustatytus terminus.

Teismų praktikoje pasisakoma, kad terminai sprendimo priėmimui yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją¹. Viešojo administravimo subjektui (šiuo atveju „Sodrai“) praleidus įstatyme ar kitame teisės akte nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą.

7.4. Pareiškėja „Sodros“ Vilniaus skyriui 2026 m. sausio 7 d. pateikė prašymą kartu su išrašais iš Ukrainos apdraustųjų asmenų registro, kuris nukreiptas Užsienio išmokų skyriui. Atsakymas pateiktas 2026 m. vasario 5 d. per EGAS.

Pareiškėja „Sodros“ Vilniaus skyriui 2026 m. vasario 8 d. vėl pateikė prašymą dėl šalpos išmokos skyrimo kartu su papildoma informacija, kuris buvo nukreiptas vykdyti „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriui tik 2026 m. kovo 17 d. Atsakymas pateiktas 2026 m. balandžio 10 d., pažeidus teisės aktuose nustatytus atsakymų pateikimo terminus. Seimo kontrolierei paaiškintos priežastys, kodėl taip vėlai buvo nukreipta vykdymui, taip pat pripažinta, kad prašymas nebuvo nagrinėjamas iš esmės ir nustatytais terminais, netinkamai įvertintos aplinkybės ir dokumentai (1 priedas). Paminėtina, kad institucija, negalinti priimti administracinio sprendimo dėl asmens prašymo įstatymų nustatytais terminais, privalo informuoti prašymą pateikusį asmenį apie termino pratęsimą ir jo priežastis (VAĮ 10 straipsnio 4 dalis). Nagrinėjamu atveju „Sodra“ neinformavo Pareiškėjos dėl termino pratęsimo, nenurodė tokio ilgo jos prašymo nagrinėjimo priežasčių.

„Sodros“ darbas turi būti organizuotas taip, kad į „Sodrą“ kreipėsi žmonės nepatirtų piktnaudžiavimo, biurokratizmo, kad jų reikalai būtų nagrinėjami ir sprendžiami nevilkinant. Asmuo, nepriklausomai nuo dokumento, kuriuo kreipiasi į „Sodrą“, pobūdžio (skundas, prašymas), turi teisę pagrįstai tikėtis, kad šis kreipimasis būtų išnagrinėtas ir į jį būtų atsakyta teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Šio skundo kontekste pažymėtina, kad Pareiškėjos prašymų nagrinėjimo vilkinimu, sprendimų nepriėmimu, netikslios informacijos teikimu buvo pažeisti Pareiškėjos teisėti lūkesčiai, kad jos prašymai bus tinkamai ir laiku išnagrinėti.

¹ LVAT 2013 m. spalio 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A602-1189/2013.

Pažymėtina, kad Pareiškėja, jeigu jos netenkina atsakymai, turi teisę apskųsti „Sodros“ teritorinių skyrių sprendimus ir veiksmus (neveikimą) Fondo valdybai. Fondo valdyba yra privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija. Fondo valdybos sprendimai ir veiksmai (neveikimas), įskaitant automatizuotus veiksmus ir (ar) automatizuotus administracinius sprendimus, gali būti skundžiami Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikitiesminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo arba teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

8. Šio Skundo kontekste Seimo kontrolierė pabrėžia, kad, kaip ir nagrinėjamu, taip ir daugeliu kitų jau išnagrinėtų atvejų (4 priedas), pareiškėjų lūkesčiai, ypač tokiu jautriu klausimu kaip pensijos mokėjimas kreipiantis į „Sodrą“, yra susiję su operatyviu kreipimusi išnagrinėjimu ir proceso nevilkinimu, nes tik taip užtikrinamas teisinio tikrumo principas. Todėl, nepriklausomai nuo aplinkybių ir priežasčių, susiklostančių viešojo administravimo subjekto veikloje, institucija nėra atleidžiama nuo pareigos siekti kuo greičiau išnagrinėti pareiškėjų kreipimusis, priimti sprendimus ir pateikti atsakymus. Sutiktina, kad dėl duomenų gavimo iš užsienio valstybės atsakinga institucija „Sodra“ veikia kaip tarpininkas ir negali teikti nurodymų, tačiau jai priskirtas funkcijas privalo atlikti tiksliai ir laikydamasi teisės aktuose bei pačios „Sodros“ darbo procedūrose nustatytos tvarkos. Taip pat ji turi ieškoti kitų teisinių ir organizacinių svertų, galinčių paspartinti procesą, paskatinti užsienio kolegas bendradarbiauti ir greičiau pateikti prašomą informaciją. Šiuo konkrečiu atveju pažymėtina, kad situaciją dar labiau sunkina Ukrainoje vykstantis karas, kuris trikdo institucijų darbą, tarptautinį siuntų siuntimą ir kt.

Pažymėtina, kad „Sodra“, vykdydama Seimo kontrolierės rekomendacijas dėl atliktų kitų tyrimų (4 priedas), peržiūrėjo darbo organizavimo perduodant (persiunčiant) nagrinėti pagal kompetenciją asmenų prašymus dėl pensijos skyrimo Fondo valdybos teritoriniuose skyriuose tvarką: teritoriniai skyriai, priimdami asmenų, kurie pensijų socialinio draudimo stažą yra įgiję ir kitoje valstybėje, su kuria Lietuva yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos, prašymus dėl pensijos skyrimo, privalo informuoti asmenis, kad šie pateiktų visus dokumentus, patvirtinančius tiek Lietuvoje, tiek Dvišalės sutarties valstybėje įgytą stažą, ir asmenų pateiktus dokumentus persiųsti Fondo valdybos Vilniaus skyriui. Siekiant pašalinti reglamentavimo spragas ir neaiškumus, rengiami metodiniai nurodymai, kuriuose bus nustatytas konkretus terminas, per kurį Fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyrius privalo kreiptis į atitinkamos Dvišalės sutarties valstybės kompetentingą įstaigą dėl pensijos skyrimo, informacijos pateikimo bei dokumentų pareikalavimo ir kt. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kovo–gegužės mėnesiais atliko vidaus auditą, o gavusi audito bei Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos inicijuoto nepriklausomų ekspertų vertinimo rezultatus, svarstys teisės aktų keitimo poreikį ir mastą.

9. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas, konstatuotina, kad šio tyrimo metu buvo išspręsta esminė Skundo problema dėl Pareiškėjos 2025 m. gegužės 5 d. prašymo skirti šalpos negalios pensiją išnagrinėjimo ir sprendimo dėl jo priėmimo, t. y. šio tyrimo metu, naujai įvertinus dokumentus, 2026 m. balandžio 20 d. buvo priimtas sprendimas skirti šalpos negalios pensiją. Pastebėtina ir tai, kad pati „Sodra“ šio tyrimo metu nustatė ir pripažino „Sodros“ skyrių ir specialistų veiklos nagrinėjant Pareiškėjos prašymus trūkumus (netinkamą aplinkybių, dokumentų vertinimą, teisės aktų taikymą).

Tačiau Skundo kontekste būtina pažymėti, kad „Sodros“ pareigūnų neveikimu buvo pažeista ne tik Pareiškėjos teisė į gerą viešąjį administravimą, bet ir turtinė teisė laiku gauti tinkamai apskaičiuoto dydžio šalpos negalios pensiją. Pastebėtina, kad Pareiškėjai netekto dalyvumo lygis buvo nustatytas nuo 2024 m. gegužės 30 d., į „Sodros“ Vilniaus skyrių ji kreipėsi 2025 m. gegužės 5 d. ir tik 2026 m. balandžio 20 d. sprendimu (šio tyrimo metu) jai buvo paskirta šalpos negalios pensija. Būtina pažymėti, kad šalpos negalios pensija Pareiškėjai buvo paskirta atgaline data nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. ir šiuo metu yra išmokėta, tačiau toks ilgas sprendimo dėl pensijos skyrimo nepriėmimas sukėlė jai tiek finansinius, tiek emocinius nepatogumus.

Iš konstitucinio imperatyvo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, kildinamas gero administravimo principas, be kita ko, reiškia, kad valdžios įstaigos turi pareigą imtis aktyvių veiksmų, padėti reikalus sutvarkyti per kiek įmanoma trumpesnį laiką (ypač tokiu jautriu, kaip šalpos negalios pensijos, kuri galimai yra vienintelis pajamų šaltinis, skyrimas, klausimu), elgtis atidžiai, rūpestingai. „Sodra“, spręsdama klausimus dėl Pareiškėjai priklausančios šalpos negalios pensijos, neveikė pagal teisės aktų nuostatas bei pačios nustatytas darbo procedūras, tuo buvo pažeisti Pareiškėjos teisėti lūkesčiai.

Akcentuotina ir tai, kad „Sodros“ pareigūnai, aptarnaudami asmenis, nagrinėdami prašymus, teikdami informaciją, privalo vadovautis pagarbos žmogaus teisėms, teisingumo, taip pat VAI įtvirtintais išsamumo, duomenų tikslumo principais. Tačiau šiuo atveju (nors jis buvo sudėtingas ir painus, kaip nurodė „Sodra“), „Sodra“ neveikė pagal teisės aktų nuostatas: vilkino prašymų nagrinėjimą, teikė netikslią, prašymų turinio neatitinkančią informaciją (dėl prašymų nagrinėjimo pratęsimo, pateiktų dokumentų vertinimo ir kita), tuo buvo pažeista Pareiškėjos teisė į gerą viešą administravimą. Taigi Skundas pripažintinas pagrįstu.

10. Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierė savo darbo praktikoje jau yra atkreipusi „Sodros“ direktoriaus dėmesį į būtinybę laikytis bendrųjų teisės principų, be kita ko, ir konstitucinių (teisinės valstybės, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės ir kt.), taip pat gero administravimo ir atsakingo valdymo principų (teisėtumo, skaidrumo ir kt.), įpareigojančių laikytis įstatyme nustatytų asmenų skundų nagrinėjimo tvarkos ir terminų, o teikiant informaciją vadovautis išsamumo, tikslumo principų, todėl pakartotinai rekomendacija nebus teikiama. Toliau yra kontroliuojamas rekomendacijų, teiktų pažymose Nr. 5D-2025/2.1-1087, 4D-2025/2.1-1393 pažymose, vykdymas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X Skundą dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjos prašymo skirti šalpos negalios pensiją nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

TYRIMO METU GAUTA INFORMACIJA

1. Seimo kontrolierė 2026 m. balandžio 2 d. raštu Nr. SE-815 kreipėsi į VSDFV, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2. 2026 m. balandžio 22 d. Seimo kontrolierė gavo „Sodros“ Vilniaus skyriaus atsakymą Nr. 1D-1111:

2.1. „Sodros“ Vilniaus skyriuje 2025-05-05 buvo gautas ir užregistruotas prašymas Nr. KA - PR3-10607 dėl socialinio draudimo negalios pensijos (toliau – Prašymas 1a) skyrimo bei prašymas Nr. KA_PR3- 10606 dėl šalpos negalios pensijos (toliau – Prašymas 1b) skyrimo. Prašymas 1a ir Prašymas 1b tą pačią dieną pagal priklausomybę buvo nukreipti vykdyti „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriui. Pareiškėja nebuvo papildomai informuota dėl minėtų prašymų priėmimo nagrinėti, nes „Sodros“ valdybos Socialinio draudimo pensijų, pensijos priemokų bei vienišo asmens išmokų skyrimo ir mokėjimo darbo procedūrų aprašas bei Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo darbo procedūrų aprašas nenumato, kad asmuo turi būti informuojamas dėl prašymo priėmimo nagrinėti.“

2.2. „Atsižvelgiant į pareiškėjos prašyme pateiktą informaciją bei įvertinus X socialinio draudimo darbo stažą, įgytą Lietuvos Respublikoje, „Sodros“ Vilniaus skyrius, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymu (toliau – Pensijų įstatymas) bei Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-670 „Dėl socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), 2025-05-28 sprendimu Nr. (10.12E) VPE_SP1E-59969 „Dėl atsisakymo skirti socialinio draudimo negalios pensiją X“ atsisakė skirti socialinio draudimo negalios pensiją X (Prašymas 1a išnagrinėtas laiku ir iš esmės).“

2.3. „Vadovaujantis Šalpos pensijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, kai buvo priimtas „Sodros“ Vilniaus skyrius 2025-05-28 sprendimas dėl atsisakymo skirti negalios pensiją X, „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyrius tęsė Prašymo 1b nagrinėjimą. „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyrius 2025-06-04 raštu Nr. (10.38E) DV_S - 48601 „Dėl papildomų dokumentų pateikimo“ informavo pareiškėją apie Prašymo 1 b nagrinėjimą, paaiškindamas, kad priimti sprendimą dėl šalpos negalios pensijos negalime, kol nebus gauti dokumentai iš Ukrainos apie paskirtą/nepaskirtą pensiją Ukrainoje bei paprašė pateikti papildomus duomenis reikalingus kreiptis į Ukrainos kompetentingą įstaigą dėl minėtos informacijos gavimo.“

2.4. „2025-06-10 X pateikė papildomą prašymą kartu su pridėtais dokumentais. Įvertinus gautus dokumentus ir paaiškėjus, kad pareiškėja yra įgijusi stažą Ukrainoje, 2025-06-10 prašymas persiūstas pagal kompetenciją nagrinėti „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriui, remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartimi dėl socialinės apsaugos. Prašymas persiūstas 2025-06-25 tarnybiniu pranešimu Nr. DV_V-7075 „Dėl prašymo persiuntimo“ (prašymas „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje gautas 2025-06-25).“

2.5. „Atsižvelgiant į tai, kad sprendimas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo/neskyrimo dar nepriimtas, šalpos negalios pensija X nebuvo skiriama. Prašymas 1 b nebuvo nagrinėjamas iš esmės ir nustatytais terminais, kadangi buvo netinkamai

įvertintos aplinkybės ir dokumentai. Dar kartą išnagrinėjus pareiškėjos byloje esančius dokumentus ir aplinkybes, „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyrius 2026-04-20 priėmė sprendimą Nr. (10.38E) VPE_SP1E - 9130 „Dėl šalpos negalios pensijos skyrimo X“ (sprendimo elektroninio dokumento nuorašą pareiškėja perskaitė 2026-04-20 savo asmeninėje „Sodros“ paskyroje gyventojui).“

2.6. „X 2026-01-07 prašymas „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriui nukreiptas 2026-01-08. Prašymas buvo išnagrinėtas. 2026-02-05 atsakymas Nr. (10.3E) DV_S-9691 X pateiktas per elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (EGAS). Asmens prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje, kadangi kartu su prašymu X pateikė dokumentus apie darbo stažą Ukrainoje (išrašai iš Ukrainos apdraustųjų asmenų registro).“

2.7. „Sodros“ Vilniaus skyriuje 2026-02-08 buvo gautas ir užregistruotas prašymas Nr. (10.38E) VPE_PR1E-1867 dėl šalpos išmokos skyrimo kartu su pateikta papildoma informacija kitais klausimais (toliau – Prašymas 3). Prašymas 3 pagal priklausomybę buvo nukreiptas vykdyti „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriui tik 2026-03-17. Paaiškiname, kad „Sodros“ Vilniaus skyriaus taikomojoje sistemoje (toliau – TS) X prašymas, užpildytas 2026-02-08, TS užfiksuotas kaip naujas prašymas 2026-02-19, todėl „Sodros“ Vilniaus skyriaus I Pensinių išmokų skyriaus vyresnioji specialistė, kuri tuo metu pagal nustatytą grafiką skirstė prašymus ir pagal priklausomybę nukreipdavo per „Sodros“ paskyrą gyventojui gautus prašymus, jo nematė ir „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriui laiku nenukreipė. 2026-03-17 per „Sodros informacijos centrą“ buvo gautas X paklausimas ir tik tuomet prašymas buvo nukreiptas „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriui. Pareiškėja nebuvo papildomai informuota dėl minėto prašymo priėmimo nagrinėti, nes „Sodros“ valdybos Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo darbo procedūrų aprašas nenumato, kad asmuo turi būti informuojamas dėl prašymo priėmimo nagrinėti.“

2.8. „Prašymas 3 buvo nagrinėjamas vadovaujantis Šalpos pensijų įstatymu, Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, patvirtintais socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-759. Prašymas 3 nebuvo nagrinėjamas iš esmės ir nustatytais terminais, kadangi netinkamai įvertintos aplinkybės ir dokumentai, t. y. laukėme sprendimo iš „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriaus dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo.“

2.9. „Dar kartą išnagrinėjus Prašymą 1b ir Prašymą 3 bei pareiškėjos byloje esančius dokumentus ir aplinkybes Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyrius 2026-04-20 priėmė sprendimą Nr. (10.38E) VPE_SP1E - 9130 „Dėl šalpos negalios pensijos skyrimo X.“

2.10. „Dėl kitų Prašyme 3 pateiktų klausimų pareiškėjai buvo pateiktas atsakymas 2026-04-10 raštu Nr. (10.37E) DV_S-27500).“

2.11. „Pareiškėja 2026-04-10 raštu Nr. (10.37E) DV_S-27500 buvo informuota apie Prašymo 3 nagrinėjimo pratęsimą.“

2.12. „2026-03-18 „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriaus vyriausioji specialistė, gavusi paklausimą iš „Sodros“ informacijos centro (paklausime X teiravosi kokių duomenų trūksta šalpos negalios pensijai skirti), vadovaujantis Šalpos pensijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi ir 15 straipsnio 19 dalimi pateikė atsakymą, kad šiai dienai dokumentų netrūksta bei informavo, kad negalime priimti sprendimo dėl šalpos

negalios pensijos kol „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje nebus priimtas sprendimas dėl socialinio draudimo pensijos. SIC specialistai taip pat kreipėsi į „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyrių dėl informacijos ar nėra gautas atsakymas iš Ukrainos pensijų fondo. Gavę minėtus atsakymus informavo X, kad atsakymas iš Ukrainos pensijų fondo dar negautas.“

2.13. „Dokumentai, patvirtinantys asmens darbo stažą Ukrainoje buvo gauti „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV Pensinių išmokų skyriuje 2025-06-05 ir 2025-06-25 tarnybiniu pranešimu Nr. DV_V-7075 nukreipti „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriui. Nagrinėjant asmens prašymą dėl pensijos skyrimo vadovautis pateiktais dokumentais (išrašais iš Ukrainos apdraustųjų asmenų registro) „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyrius negali, kadangi nėra galimybės nustatyti asmens įgyto stažo trukmę pagal užsienio šalies išduotus dokumentus. Įvertinti ir nurodyti koks stažo laikotarpis gali būti įskaitytas į asmens stažą gali tik Ukrainos kompetentinga įstaiga.“

2.14. „Negalios pensijos Lietuvoje skiriamos vadovaujantis Pensijų įstatymu bei Nuostatais. Pagal Pensijų įstatymo 28 straipsnį bei 6 priedą, asmenims, sukakusiems 39 metus, minimalus stažas negalios pensijai skirti yra 4 metai.

Remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos Sutarties dėl socialinės apsaugos (toliau – Sutartis) 13 straipsnio nuostatomis, teisei į pensiją nustatyti sumuojamas pagal kitos šalies teisės aktus įgytas draudimo stažas. Pagal nuo 2022-09-29 įsigaliojusio Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų 1 straipsnio 4 dalimi pakeisto Sutarties 15 straipsnio 1 dalį, kiekvienos Sutarties valstybės kompetentinga įstaiga apskaičiuoja pensijos dydį ir moka ją tik už draudimo (darbo) stažą, įgytą pagal šios kompetentingos įstaigos taikomus teisės aktus. Nustatyta, kad 2025-05-01 dienai X socialinio draudimo stažas, įgytas Lietuvoje, yra 1.0327 metai, todėl sprendimui dėl negalios pensijos reikia sulaukti, kol Ukrainos kompetentinga įstaiga patvirtins asmens Ukrainoje įgytus stažo laikotarpius. X prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo išsiųstas į Ukrainos kompetentingą įstaigą, skiriančią ir mokančią pensijas, 2025-08-21 LT-UA1 Nr. VUI_PZ-4667 adresu Bastiono 9, Kijevas. Priminimas Ukrainos kompetentingai 2025-12-02 VUI_PZ1-6328 ir 2026-04-10 VUI_PZ1-1608. Prašymo nagrinėjimo tvarką ir susirašinėjimą su kompetentingomis įstaigomis reglamentuoja 2024-09-06 Socialinio draudimo pensijų (laikinių išmokų), pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo pagal Europos Sąjungos teisės aktus ir tarptautines sutartis darbo procedūrų aprašas Nr. V-307. Vadovaujantis Aprašu priminimai Sutartinių valstybių kompetentingoms įstaigoms siunčiami kas 4 mėnesius.

Sprendžiant klausimą dėl X šalpos negalios pensijos skyrimo vadovaujamosi Šalpos pensijų įstatymo 3 straipsnio 4 dalimi, Šalpos pensijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 4 dalimi, Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 19 dalimi, Šalpos pensijų įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi.“

2.15. „Paaiškiname, kad šis neeilinis atvejis buvo sudėtingas ir painus, todėl netinkamai buvo vertinamos aplinkybės, susijusios su prašymų nagrinėjimu bei teisės aktų taikymu. Šiuo metu šalpos negalios pensija pareiškėjai paskirta ir išmokėta už laikotarpį nuo 2024-09-01 iki 2026-03-31.“

2.16. Skundo tyrimui pateikti dokumentai:

2.16.1. Sodros 2025 m. gegužės 28 d. sprendimas „Dėl atsisakymo skirti socialinio draudimo negalios pensiją X“:

„Vadovaudamasis (-si) Socialinio draudimo pensijų įstatymu bei Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, n u s p r e n d ž i u

neskirti X, gim. /.../, negalios pensijos, nuo 2024-05-30, nes asmuo neatitinka Socialinio draudimo pensijų įstatymo (toliau – Pensijų įstatymas) 27 straipsnio 1 dalies ir 28 straipsnio 1 dalies nuostatų reikalavimų t. y. neturi minimalaus pensijų socialinio draudimo stažo (toliau – stažas) socialinio draudimo negalios pensijai (toliau – negalios pensija) gauti.

Pagal Pensijų įstatymo 27 straipsnio 1 dalį, asmuo, kuriam nustatomas netekto dalyvumo lygis įgyja teisę gauti negalios pensiją, jeigu dalyvumo lygio nustatymo ar vėlesnę dieną jis turi minimalų stažą negalios pensijai skirti.

Pagal Pensijų įstatymo 28 straipsnio 1 dalį bei Pensijų įstatymo 6 priedą, asmenims, sukakusiems 37 metus, nustatytas minimalus stažas negalios pensijai skirti yra 3 metai ir 6 mėnesiai.

Išnagrinėjus dokumentus, pateiktus skirti negalios pensiją bei remiantis Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registre esančiais duomenimis, X stažas 7 mėnesiai.

Pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalis, šį sprendimą per 6 mėnesius nuo tos dienos, kurią apie jį sužinojote arba turėjote sužinoti, galite apskųsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Skundą galite pateikti per Elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (<https://gyventojai.Sodra.lt>), per E. pristatymo sistemą (www.epristatymas.lt), elektroniniu paštu info@Sodra.lt (per E. pristatymo sistemą ar el. paštu teikiamas skundas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu) arba adresu Konstitucijos pr. 12-101, 09308 Vilnius, vadovaudamiesi Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131.“

2.16.2. „Sodros“ Vilniaus skyriaus IV pensijų išmokų skyriaus 2025 m. birželio 26 d. Tarnybinis pranešimas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriui: „Persiunčiame pagal priklausomybę X, gim. /.../, prašymą skirti socialinio draudimo negalios pensiją ir kitų dokumentų kopijas, kadangi asmuo dirbo Ukrainoje.“

2.16.3. „Sodros“ Vilniaus skyriaus 2025 m. birželio 30 d. atsakymas į Pareiškėjos 2025 m. gegužės 5 d. prašymą:

„2025-05-05 Jūs pateikėte prašymus dėl socialinio draudimo negalios ir šalpos išmokos skyrimų. Informuojame, kadangi Jūs esate įgijusi stažo Ukrainoje, Jūsų prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos perduotas nagrinėti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriui. Gavus atsakymą iš Ukrainos apie socialinio draudimo pensijos (ne)skyrimo, bus sprendžiamas klausimas dėl šalpos išmokos (ne)skyrimo.

Gauti konsultaciją pensijų klausimais galite bet kuriame VSDFV Vilniaus skyriaus Klientų aptarnavimo skyriuje/poskyryje. Kilus klausimams skambinkite „Sodros“ informacijos centro telefonu +370 5 250 0883 arba prisijungus prie savo asmeninės

„Sodros“ paskyros inicijuokite realaus laiko pokalbį (angliškai „chat“). Realaus laiko pokalbiai vykdomi tik darbo valandomis.“

2.16.4. „Sodros“ Vilniaus skyriaus 2026 m. vasario 5 d. atsakymas į Pareiškėjos 2026 m. sausio 7 d. prašymą: „Informuojame, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje gautas Jūsų 2026-01-07 prašymas „Dėl informacijos apie prašymo skirti neįgalumo išmoką nagrinėjimo eigą ir į Ukrainą išsiųstus užklausimus.“

„Informuojame, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje 2025-06-25 gautas Jūsų prašymas ir kiti dokumentai dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo.

Negalios pensijos Lietuvoje skiriamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo (toliau – Pensijų įstatymas) bei Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-670 „Dėl socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“, nuostatomis. Pagal Pensijų įstatymo 28 straipsnį bei 6 priedą, asmenims, sukakusiems 39 metus, minimalus stažas negalios pensijai skirti yra 4 metai. Remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos Sutarties dėl socialinės apsaugos (toliau – Sutartis) 13 straipsnio nuostatomis, teisei į pensiją nustatyti sumuojamas pagal kitos šalies teisės aktus įgytas draudimo stažas. Pagal nuo 2022-09-29 įsigaliojusio Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų 1 straipsnio 4 dalimi pakeisto Sutarties 15 straipsnio 1 dalį, kiekvienos Sutarties valstybės kompetentinga įstaiga apskaičiuoja pensijos dydį ir moka ją tik už draudimo (darbo) stažą, įgytą pagal šios kompetentingos įstaigos taikomus teisės aktus. Nustatyta, kad 2025-05-01 dienai Jūsų socialinio draudimo stažas, įgytas Lietuvoje, yra 1.0327 metai, todėl šiuo metu nėra galimybės priimti sprendimo dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo/neskyrimo.

Jūsų prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo išsiųstas į Ukrainos kompetentingą įstaigą, skiriančią ir mokančią pensijas, 2025-08-21 LT-UA1 Nr. VUI_PZ-4667 adresu Bastiono 9, Kijevas. kuri spręs klausimą dėl pensijos skyrimo/neskyrimo taikant Susitarimo nuostatas.

Gavę atsakymą iš Ukrainos kompetentingos įstaigos apie Jums paskirtą/nepaskirtą pensiją bei Ukrainoje įgytą stažą, priimsime sprendimą dėl pensijos skyrimo/neskyrimo bei apie priimtą sprendimą informuosime Jus raštu. Informuojame, kad paskutinis priminimas į Ukrainos kompetentingą įstaigą dėl duomenų gavimo buvo išsiųstas 2025-12-02 d.

Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Užsienio išmokų tarnybos (nuo 2020-07-01 Užsienio išmokų skyrius) ir Ukrainos Pensijų fondo Techniniame susitarime dėl pensijų skyrimo, pervedimo ir mokėjimo tvarkos nustatyta, kad jei asmuo įgyja teisę į pensiją tik sumuojant draudimo (darbo) stažą pagal abiejų Šalių teisės aktus, tai kompetentingos įstaigos pateikia viena kitai pažymas apie draudimo (darbo) stažus. Informuojame, kad priimti sprendimą dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo/neskyrimo galime tik po atsakymo gavimo iš Ukrainos kompetentingos įstaigos apie Jums paskirtą/nepaskirtą pensiją bei Ukrainoje įgytą stažą. Informuojame, kad asmens pateikti dokumentai apie įgytą draudimo stažą kitoje šalyje nevertinami dokumentų nagrinėjime dėl pensijos skyrimo/neskyrimo.

Pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalis, Skyriaus sprendimus ir veiksmus (neveikimą) per 20 darbo dienų nuo tos dienos, kurią sužinojote arba turėjote sužinoti apie šio sprendimo priėmimą ar skundžiamo veiksmo atlikimą (neatlikimą), galite apskųsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Skundą galite pateikti per Elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (<https://gyventojai.Sodra.lt>), per E. pristatymo sistemą (www.epristatymas.lt), elektroniniu paštu info@Sodra.lt (per E. pristatymo sistemą ar el. paštu teikiamas skundas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu) arba adresu Konstitucijos pr. 12-101, 09308 Vilnius, vadovaudamiesi Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131 „Dėl Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklių patvirtinimo.“

2.15.5. „Sodros“ Vilniaus skyriaus 2026 m. balandžio 10 d. atsakymas į Pareiškėjos 2026 m. vasario 8 d. prašymą:

„Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriuje (toliau – Vilniaus skyrius) gavome Jūsų 2026-02-08 prašymą Nr. (10.38E) VPE_PR1E-1867 dėl šalpos išmokos skyrimo (prašymas gautas kartu su visais priedais). Jį išnagrinėję pateikiame atsakymus.

Patvirtiname, kad Jūsų 2025-05-05 prašymas Nr. KA_PR3-10606 „Dėl šalpos išmokos skyrimo“, kuriuo prašote skirti šalpos negalios pensiją, gautas ir užregistruotas (prašymas pridedamas).

Šalpos negalios pensijos skiriamos ir mokamos tuomet, kai asmuo neturi teisės gauti didesnės arba tokio paties dydžio pensijos ar pensijų išmokos - **socialinio draudimo pensijos, užsienio valstybės pensijos ar kitos periodinio pensinio pobūdžio išmokos**. Taigi šalpos negalios pensija gali būti paskirta tik tuomet, kai yra nustatyta, ar asmuo neturi teisės į minėtas išmokas. Jeigu tokią teisę asmuo turi, turi būti nustatyta, koks yra tos išmokos dydis.

2025-05-05 pateikėte prašymą skirti Jums šalpos negalios pensiją. Kartu pateikėte prašymą dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo kuriame nurodėte, kad nedirbote arba negyvenote kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse, Jungtinėje Karalystėje ir/arba Šveicarijos konfederacijoje bei nedirbote kitose valstybėse. Atsižvelgiant į Jūsų prašyme pateiktą informaciją bei įvertinus Jūsų socialinio draudimo darbo stažą, įgytą Lietuvos Respublikoje, Vilniaus skyrius 2025-05-28 sprendimu Nr. (10.12E) VPE_SP1E-59969 „Dėl atsisakymo skiri socialinio draudimo negalios pensiją X“ atsisakė Jums skirti socialinio draudimo negalios pensiją.

2025-06-10 pateikėte papildomą prašymą kartu su pridėtais dokumentais. Įvertinus gautus dokumentus, Jūsų prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo pradėtas nagrinėti Vilniaus skyriuje, remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartimi dėl socialinės apsaugos. Vilniaus skyrius 2026-02-05 raštu Nr. (10.3E) DV-S-9691 informavo Jus apie prašymo nagrinėjimo eigą.

Atsižvelgiant į tai, kad sprendimas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo/neskystimo dar nepriimtas, šalpos negalios pensija Jums negali būti paskirta. Spręsti dėl šalpos negalios pensijos skyrimo Vilniaus skyrius galės tik tuomet, kai bus priimtas/nepriimtas sprendimas dėl socialinio draudimo negalios pensijos.

Sprendimas dėl šalpos negalios pensijos skyrimo bus priimtas per 10 darbo dienų nuo prašymo su ***visais reikiama dokumentais gavimo. t. y. kai bus priimtas / nepriimtas sprendimas dėl socialinio draudimo negalios pensijos***, remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartimi dėl socialinės apsaugos.

Teisė dėl šalpos negalios pensijos skyrimo bus nustatoma, kai bus nagrinėjamas prašymas dėl šalpos negalios pensijos skyrimo, t. y. kai bus priimtas/nepriimtas sprendimas dėl socialinio draudimo negalios pensijos, remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartimi dėl socialinės apsaugos.

Šis Vilniaus skyriaus sprendimas priimtas vadovaujantis Šalpos pensijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, nustatančia, kad šalpos negalios pensija skiriama ir mokama tuomet, kai asmuo, neturi teisės gauti didesnės arba tokio paties dydžio pensijos ar pensijų išmokos, nurodytos šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje (socialinio draudimo pensijos, užsienio valstybės pensijos ar kitos periodinio pensinio pobūdžio išmokos). Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 4 dalimi, nustatančia, kad išmokas mokanti įstaiga ***per 10 darbo dienų nuo prašymo skirti šalpos išmoką ar atnaujinti (pratęsti) jos mokėjimą kartu su visais reikiama dokumentais arba papildomų dokumentų***, gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos privalo priimti sprendimą dėl šalpos išmokos skyrimo ar mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo) ir apie tai raštu pranešti pareiškėjui. Šalpos pensijų įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi, nustatančia, kad šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki prašymo skirti šalpos išmoką su visais jai skirti reikalingais dokumentais gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos.

Pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalis, Vilniaus skyriaus sprendimus ir veiksmus (neveikimą) per 20 dienų nuo tos dienos, kurią sužinojote arba turėjote sužinoti apie šio sprendimo priėmimą ar skundžiamo veiksmo atlikimą (neatlikimą), galite apskųsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Skundą galite pateikti: per Elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (<https://gyventojai.Sodra.lt>); per E. pristatymo sistemą (www.epristatymas.lt, skundas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu); elektroniniu paštu info@Sodra.lt (skundas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu); atsiuntus registruotu paštu adresu Konstitucijos pr. 12-101, 09308, Vilnius (prie skundo turi būti pridėta įstatymų nustatyta tvarka patvirtinta asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija (pavyzdžiui, notaro ar kt.)). Jei turite papildomų klausimų, prašome kreiptis telefonu +370 5 250 0883 arba pateikite paklausimą prisijungę prie savo asmeninės „Sodros“ paskyros gyventojai.lt.

2.16.6. „Sodros“ Vilniaus skyriaus 2026 m. balandžio 20 d. sprendimas „Dėl šalpos negalios pensijos skyrimo“:

„Vadovaudamasis (-si) Šalpos pensijų įstatymu bei Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, n u s p r e n d ž i u

skirti X, gim. /.../, šalpos pensijų bazės dydžio šalpos negalios pensiją nuo 2024-09-01 iki 2026-05-31. 2024 m. rugsėjo mėnesio šalpos negalios pensijos dydis yra 197,00 Eur.

Kai asmuo kartu su šalpos negalios pensija turi teisę gauti ir kitą pensiją ar pensinio pobūdžio išmoką, nurodytą (-as) Šalpos pensijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, kurios (-ių)

dydis mažesnis už šalpos negalios pensiją, mokamas šalpos negalios pensijos ir kitos pensijos ar pensinio pobūdžio išmokos (bendros jų sumos) skirtumas.

Pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalis, šį sprendimą per 6 mėnesius nuo tos dienos, kurią apie jį sužinojote arba turėjote sužinoti, galite apskųsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Skundą galite pateikti per Elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (<https://gyventojai.Sodra.lt>), per E. pristatymo sistemą (www.epristatymas.lt), elektroniniu paštu info@Sodra.lt (per E. pristatymo sistemą ar el. paštu teikiamas skundas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu) arba adresu Konstitucijos pr. 12-101,09308 Vilnius, vadovaudamiesi Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131.“

2.16.7. Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros 2024 m. birželio 7 d. sprendimu nuo 2024-05-30 iki 2026-05-29 nustatytas /.../ procentų dalyvumo lygis ir /.../ procentų netekto dalyvumo lygis.

2.16.8. „Sodros“ Vilniaus skyriaus 2026 m. sausio 7 d. atsakymas Pareiškėjai:

„Informuojame, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje gautas Jūsų 2026-01-07 prašymas „Dėl informacijos apie prašymo skirti neįgalumo išmoką nagrinėjimo eigą ir į Ukrainą išsiųstus užklausimus“.

Informuojame, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje 2025-06-25 gautas Jūsų prašymas ir kiti dokumentai dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo.

Negalios pensijos Lietuvoje skiriamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo (toliau – Pensijų įstatymas) bei Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. AI-670 „Dėl socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“, nuostatomis. Pagal Pensijų įstatymo 28 straipsnį bei 6 priedą, asmenims, sukakusiems 39 metus, minimalus stažas negalios pensijai skirti yra 4 metai.

Remiantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos Sutarties dėl socialinės apsaugos (toliau – Sutartis) 13 straipsnio nuostatomis, teisei į pensiją nustatyti sumuojamas pagal kitos šalies teisės aktus įgytas draudimo stažas. Pagal nuo 2022-09-29 įsigaliojusio Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų 1 straipsnio 4 dalimi pakeisto Sutarties 15 straipsnio 1 dalį, kiekvienos Sutarties valstybės kompetentinga įstaiga apskaičiuoja pensijos dydį ir moka ją tik už draudimo (darbo) stažą įgytą pagal šios kompetentingos įstaigos taikomus teisės aktus.

Nustatyta, kad 2025-05-01 dienai Jūsų socialinio draudimo stažas, įgytas Lietuvoje, yra 1.0327 metai, todėl šiuo metu nėra galimybės priimti sprendimo dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo/neskyrimo.

Jūsų prašymas dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo išsiųstas į Ukrainos kompetentingą įstaigą, skiriančią ir mokančią pensijas, 2025-08-21 LT-UA1 Nr. VUI_PZ-4667 adresu Bastiono 9, Kijevas, kuri spręs klausimą dėl pensijos skyrimo/neskyrimo taikant Susitarimo nuostatas.

Gavę atsakymą iš Ukrainos kompetentingos įstaigos apie Jums paskirtą/nepaskirtą pensiją bei Ukrainoje įgytą stažą, priimsime sprendimą dėl pensijos skyrimo/neskyrimo bei apie priimtą sprendimą informuosime Jus raštu.

Informuojame, kad paskutinis priminimas į Ukrainos kompetentingą įstaigą dėl duomenų gavimo buvo išsiųstas 2025-12-02.

Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Užsienio išmokų tarnybos (nuo 2020-07-01 Užsienio išmokų skyrius) ir Ukrainos Pensijų fondo Techniniame susitarime dėl pensijų skyrimo, pervedimo ir mokėjimo tvarkos nustatyta, kad jei asmuo įgyja teisę į pensiją tik sumuojant draudimo (darbo) stažą pagal abiejų Šalių teisės aktus, tai kompetentingos įstaigos pateikia viena kitai pažymas apie draudimo (darbo) stažus. Informuojame, kad priimti sprendimą dėl socialinio draudimo negalios pensijos skyrimo/neskyrimo galime tik po atsakymo gavimo iš Ukrainos kompetentingos įstaigos apie Jums paskirtą/nepaskirtą pensiją bei Ukrainoje įgytą stažą. Informuojame, kad asmens pateikti dokumentai apie įgytą draudimo stažą kitoje šalyje nevertinami dokumentų nagrinėjime dėl pensijos skyrimo/neskyrimo.

Pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalis, Skyriaus sprendimus ir veiksmus (neveikimą) per 20 darbo dienų nuo tos dienos, kurią sužinojote arba turėjote sužinoti apie šio sprendimo priėmimą ar skundžiamo veiksmo atlikimą (neatlikimą), galite apskųsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Skundą galite pateikti per Elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (<https://gyventojai.Sodra.lt>), per E. pristatymo sistemą (www.epristatymas.lt), elektroniniu paštu info@Sodra.lt (per E. pristatymo sistemą ar el. paštu teikiamas skundas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu) arba adresu Konstitucijos pr. 12-101, 09308 Vilnius, vadovaudamiesi Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131 „Dėl Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklių patvirtinimo.“

2.16.9. „Sodros“ Vilniaus skyriaus 2025 m. birželio 4 d. atsakymas Pareiškėjai:

„Informuojame, kad šalpos pensijos skirti negalime, kol negausime duomenų apie Jums Ukrainoje (ne)paskirtą pensiją. Tam, kad galėtume kreiptis į Ukrainos kompetentingą įstaigą dėl minėtų duomenų gavimo, Jūs turite pateikti **Ukrainos mokesčių inspekcijos suteikto identifikacinio kodą arba pensininko pažymėjimo numerį, arba adresą Ukrainoje**. Jei esate dirbus Ukrainoje, prašome pateikti, dokumentus, įrodančius Jūsų stažą (pvz. darbo knygelė). Dokumentus prašome pristatyti į „Sodros“ klientų aptarnavimo skyrių, adresu Laisvės pr. 28, Vilnius.

Gavę atsakymą iš kompetentingos Ukrainos įstaigos - priimsime sprendimą dėl šalpos pensijos (ne)skyrimo, ir jį išsiųsime Jūsų prašyme nurodytu būdu. Taip pat šį sprendimą galėsite peržiūrėti prisijungę prie asmeninės „Sodros“ paskyros gyventojui (<https://gyventojai.Sodra.lt>; toliau – EGAS). [...].“

TYRIMUI REIKŠMINGOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

1. Tarptautinės teisės dokumentai

1.1. *Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos, ratifikuotos 2001 m. rugsėjo 27 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. IX-530 (įsigaliojo 2002 m. vasario 8 d.; Sutartis):*

3 straipsnio 1 dalis: „Ši Sutartis reglamentuoja socialinę apsaugą asmenų, gyvenančių vienos Šalies teritorijoje, kuriems galiojo arba galioja vienos ar abiejų Šalių teisės aktai.“

1.2. *Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų, ratifikuoto 2018 m. gegužės 24 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. XIII-1195 (aktuali redakcija nuo 2022 m. rugsėjo 29 d.; Susitarimas):*

1 straipsnio 3 dalis: „Sutarties 13 straipsnį išdėstyti taip:

„1. Nustatant teisę į pensiją, kuri priklauso nuo įgyto draudimo (darbo) stažo, vienos Šalies kompetentinga įstaiga, apskaičiuodama šį stažą, prireikus atsižvelgia į draudimo laikotarpius, įgytus pagal kitos Šalies teisės aktus, taip pat į sovietinio stažo laikotarpius, kuriuos pagal šią Sutartį įskaito kitos Šalies kompetentinga institucija, tačiau tik tuo atveju, jei šis stažas visiškai arba iš dalies nesutampa pagal laikotarpius.“

1 straipsnio 4 dalis: „Sutarties 15 straipsnį išdėstyti taip:

„1. Tuo atveju, kai taikomos šios Sutarties 13 straipsnio nuostatos, kiekvienos Šalies kompetentinga įstaiga apskaičiuoja pensijos dydį ir moka ją tik už draudimo (darbo) stažą, įgytą pagal šios kompetentingos įstaigos taikomus teisės aktus, taip pat už sovietinį stažą, įskaitytą pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas, išskyrus šios Sutarties 16 straipsnyje nurodytus atvejus. [...]“

2. Nacionalinės teisės aktai:

2.1. *Konstitucijos 5 straipsnis* – „[...] Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

2.2. *Socialinio draudimo pensijų įstatymo:*

5 straipsnis „Socialinio draudimo pensijų rūšys“: „Pagal šį įstatymą skiriamos šios socialinio draudimo pensijos: [...] 2) negalios [...]“

27 straipsnio „Negalios pensijos skyrimo sąlygos“ 1 dalis: „Asmuo su negalia įgyja teisę gauti negalios pensiją, jeigu dalyvumo lygio nustatymo ar vėlesnę dieną jis turi minimalųjį stažą negalios pensijai gauti.“

40 straipsnio „Socialinio draudimo pensijų skyrimas ir tikslinimas“:

1 dalis: „Pensijas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamais Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.“

4 dalis: „Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga privalo priimti sprendimą dėl pensijos paskyrimo ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų, [...] nuo prašymo su visais būtinais dokumentais ir duomenų gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą ir šio sprendimo apskundimo tvarką, o atsisakius skirti pensiją – ir apie atsisakymo priežastį asmuo turi būti informuotas raštu ar elektroninių ryšių priemonėmis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.“

2.3. Valstybinio socialinio draudimo įstatymo:

32 straipsnis „Fondo valdybos funkcijos ir teisės“: „1. Fondo valdyba: [...] 2) [...] užtikrina socialinį draudimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo valdybos teritoriniams skyriams, teisingą apskaičiavimą, skyrimą ir organizuoja socialinio draudimo išmokų bei kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo valdybos teritoriniams skyriams, mokėjimą laiku; [...] 4) koordinuoja ir užtikrina Fondo valdybos teritorinių skyrių efektyvų ir kokybišką darbą, juos kontroliuoja; [...] 14) nagrinėja apdraustųjų asmenų, draudėjų, socialinio draudimo ir kitų išmokų, kurių skyrimas ir (ar) mokėjimas pavestas Fondo administravimo įstaigoms, gavėjų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kitų suinteresuotų asmenų skundus dėl Fondo valdybos teritorinių skyrių ar jų valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiksmų bei sprendimų, įskaitant Fondo valdybos teritorinių skyrių automatizuotus veiksmus ir (ar) automatizuotus administracinius sprendimus; [...] 16) teikia siūlymus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl socialinio draudimo teisės aktų tobulinimo; 17) teikia nurodymus Fondo valdybos teritoriniams skyriams dėl išmokų skyrimą ir mokėjimą reglamentuojančių teisės aktų taikymo; 19) Europos Sąjungos teisės aktuose ir Lietuvos Respublikos sudarytose tarptautinėse sutartyse dėl socialinės apsaugos nustatytais atvejais veikia kaip kompetentinga įstaiga ir užtikrina šių sutarčių įgyvendinimą; 20) nagrinėja, aiškina ir sprendžia klausimus, susijusius su socialinį draudimą reglamentuojančių teisės aktų taikymu [...]“.

34 straipsnis „Fondo valdybos teritorinių skyrių funkcijos“: „Fondo valdybos teritoriniai skyriai: [...] 2) priima prašymus gauti pensiją, pašalpą ar kitą išmoką ir ją skiria; [...] 9) moka pensijas, pašalpas ar kitas išmokas ir tvarko jų apskaitą; [...] 10) nagrinėja pareiškimus ir skundus socialinio draudimo klausimais, ypatingais atvejais padeda pareiškėjams gauti pensijai arba pašalpai skirti reikalingus dokumentus; 11) teisės aktų nustatyta tvarka skiria ir moka išmokas iš valstybės biudžeto lėšų; [...] 19) vykdo asmenų, draudžiamų valstybės lėšomis, socialinį draudimą ir apskaitą [...]“.

41 straipsnio „Fondo administravimo įstaigų sprendimų ir veiksmų (neveikimo) apskundimas“:

1 dalis: „Draudėjai, apdraustieji asmenys ir kiti suinteresuoti asmenys [...] turi teisę apskųsti Fondo valdybos teritorinių skyrių sprendimus ir veiksmus (neveikimą) Fondo valdybai. Fondo valdyba yra privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija. 2. [...]. Skundai dėl sprendimų pensijų [...] skyrimo ir (ar) mokėjimo klausimais nagrinėjami, jeigu jie pateikti per 6 mėnesius nuo tos dienos, kurią suinteresuotas asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie skundžiamo sprendimo priėmimą, o skundai dėl nepriimto sprendimo – per 20 darbo dienų nuo tos dienos, kurią baigėsi sprendimui priimti nustatytas terminas. Skundui paduoti nustatytas terminas, praleistas dėl svarbių priežasčių, kurias asmuo pagrindžia atitinkamais dokumentais, Fondo valdybos direktoriaus ar jo pavaduotojo sprendimu gali būti atnaujinamas. Skundų nagrinėjimo Fondo valdyboje tvarką nustato Fondo valdybos direktorius.“

5 dalis: „Fondo valdybos sprendimai ir veiksmai (neveikimas), įskaitant Fondo valdybos automatizuotus veiksmus ir (ar) automatizuotus administracinius sprendimus, (išskyrus sprendimus, numatytus šio straipsnio 4 dalyje) gali būti skundžiami Lietuvos administracinių ginčų komisijai Lietuvos Respublikos [ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo](#) arba teismui Lietuvos Respublikos [administracinių bylų teisenos įstatymo](#) nustatyta tvarka.“

2.4. Šalpos pensijų įstatymo:

1 straipsnio „Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymas“ 3 dalis: „Šis įstatymas, išskyrus 17 straipsnyje nurodytus asmenis, taikomas gyvenantiems Lietuvos Respublikoje ir deklaravusiems gyvenamąją vietą arba įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka: [...]; 4) užsieniečiams, kuriems suteiktas prieglobstis arba laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje; [...].“

3 straipsnis „Šalpos pensijų rūšys“: „Nustatomos šios šalpos pensijų rūšys: 1) šalpos negalios pensija; [...].“

7 straipsnio „Šalpos negalios ir šalpos senatvės pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos“ 1 dalis: „Šalpos negalios [...] pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti socialinio draudimo pensijų [...], mokamų iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto lėšų, pagal [...] užsienio valstybių pensijų ir kitų periodinių pensinio pobūdžio išmokų [...], kurios (jeigu asmuo turi teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendra jų suma) yra didesnės arba tokio paties dydžio kaip šalpos negalios pensija arba šalpos senatvės pensija, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nustatytus atvejus.“

15 straipsnio „Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka“:

1 dalis: „Šalpos išmokas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliota (įgaliotos) Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga (įstaigos) (toliau – šalpos išmokas mokanti įstaiga). [...]“

4 dalis: „Šalpos išmokas mokanti įstaiga per 10 darbo dienų nuo prašymo skirti šalpos išmoką ar atnaujinti (pratęsti) jos mokėjimą kartu su visais reikiama dokumentais arba papildomų dokumentų, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nustatytus atvejus, gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos privalo priimti sprendimą dėl šalpos išmokos skyrimo ar mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo) ir apie tai raštu pranešti pareiškėjui.“

19 dalis: „Šalpos išmokas mokanti įstaiga iš kompetentingų užsienio valstybių institucijų ir (ar) Užsienio reikalų ministerijos gavusi informaciją ir (ar) duomenis apie užsienio valstybių pensijas ir pensijų išmokas, turinčias įtakos šalpos išmokos, paskirtos ir mokamos vadovaujantis šio straipsnio 6 dalimi, mokėjimui, nuo kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį nurodyta informacija ir (ar) duomenys buvo gauti, pirmos dienos: 1) nutraukia šalpos išmokos mokėjimą, išskyrus šios dalies 2 punkte nustatytą atvejį; 2) šio straipsnio 16 dalyje nustatytais atvejais priima sprendimą skirti ir mokėti atitinkamos šalpos išmokos ir užsienio valstybės pensijos ar pensijų išmokos (jeigu asmuo turi teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendros jų sumos) skirtumą.“

16 straipsnio „Kreipimosi dėl šalpos išmokų skyrimo, šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo terminai“ 1 dalis: „Dėl šalpos išmokos skyrimo asmuo turi teisę kreiptis ne anksčiau kaip prieš 3 mėnesius iki teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki prašymo skirti šalpos išmoką su visais jai skirti reikalingais dokumentais gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos.“

2.5. Viešojo administravimo įstatymo:

1 straipsnio 2 dalis: „Šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos viešojo administravimo subjektams, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytą tvarką,

taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjat prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys.“

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 4 dalis: „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

2.6. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-759:

3 punktas: „Asmuo, nurodytas Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje, kreipdamasis dėl šalpos išmokų skyrimo ar jų mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) direktoriaus įgaliotai (įgaliotoms) Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai (įstaigoms) (toliau – šalpos išmokas mokanti įstaiga) turi pateikti prašymą skirti šalpos išmoką ar atnaujinti (pratęsti) jos mokėjimą [...]“

17 punktas: „Šalpos išmokas mokanti įstaiga sprendimus dėl šalpos išmokų skyrimo, jų mokėjimo sustabdymo, nutraukimo, atnaujinimo (pratęsimo), Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 24 dalyje nurodytų lėšų išmokėjimo priima ir apie juos informuoja Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais, jei tai nenustatyta Šalpos pensijų įstatyme.“

26 punktas: „Asmenys šalpos išmokas mokančios įstaigos sprendimus šalpos išmokų skyrimo ir (ar) mokėjimo klausimais, taip pat jų veiksmus (neveikimą) turi teisę skųsti Fondo valdybai Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka. Fondo valdybos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka priimtas sprendimas gali būti skundžiamas teismui.“

2.7. Asmenų prašymų nagrinėjimo Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigose taisyklių, patvirtintų „Sodros“ direktoriaus 2014 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-555 (2023 m. vasario 15 d. įsakymo Nr. V-63 redakcija; toliau – Taisyklės) 78 punktas: „Asmenų prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, Taisyklių 50 punkte nustatyta tvarka galima atsakyti iš karto arba ne vėliau kaip artimiausią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per VAĮ 10 straipsnio 4 dalyje nurodytus terminus“.

2.8. Socialinio draudimo pensijų (laikinių išmokų), pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo pagal Europos Sąjungos teisės aktus ir tarptautines sutartis darbo procedūrų aprašo, patvirtinto Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2024 m. rugsėjo 6 d. įsakymu Nr. V-307:

1 punktas: „Socialinio draudimo pensijų (laikinių išmokų), pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo pagal Europos Sąjungos teisės aktus bei tarptautines sutartis darbo procedūrų

aprašas (toliau – Aprašas) nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kuriems pavestos vykdyti socialinio draudimo pensijų (toliau – pensijos), socialinio draudimo senatvės arba negalios (netekto darbingumo / invalidumo) pensijos priemonių (toliau – pensijos priemonės) skyrimo, pensijų dydžių tikslinimo, pensijų dydžių naujinimo ir pensijos priemonių mokėjimo [...] skyrimo ir mokėjimo [...] darbo procedūras.“

8 punktas: „Skirstytojas, įvertinęs pateiktus (gautus) dokumentus ir įvykdęs Aprašo 7 punkte nurodytas procedūras, ne vėliau kaip kitą darbo dieną prašymus ir (ar) dokumentus (dokumentų kopijas) dėl pensijos skyrimo [...] paskirsto Specialistams pensijų skyrimo ir mokėjimo procedūroms vykdyti [...]“.

10 punktas: „Specialistas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ir (ar) dokumentų gavimo iš Skirstytojo (Aprašo 8 punktas): 10.2. įvertinęs prašyme, Registre, TS ir dokumentuose esamą informaciją, nustato, ar galima skirti atitinkamos rūšies pensiją (laikiną išmoką) (tikslinti pensijos dydį). Jei yra visi reikalingi dokumentai pensijai (laikinei išmokai) skirti (pensijos dydžiui tikslinti), toliau vykdo Aprašo 12 punkte nurodytas procedūras; 10.3. nustatęs, kad trūksta dokumentų pensijai skirti ar mokėti: 10.3.1. [...] Jei trūkstamų dokumentų [...] Sutarties valstybės kompetentinga įstaiga [nepateikia] – per 4 mėnesius, siunčia priminimą, kuriuo pranešama, kad, nepateikus dokumentų iki nurodytos datos (nurodoma data, atsižvelgiant į darbo su kompetentinga įstaiga specifiką), bus sprendžiama dėl pensijos skyrimo (neskyrimo) ar pensijos dydžio tikslinimo (netikslinimo) pagal Registre ir TS esančius duomenis bei kreipimosi metu pateiktus dokumentus; 10.3.2. raštu informuoja kompetentingą įstaigą, jei dokumentus turi pateikti kompetentinga įstaiga. [...]. Priminimas dėl trūkstamų dokumentų gyvenamosios vietos Valstybės narės kompetentingai įstaigai siunčiamas ne rečiau, kaip kas 2 mėnesius, Sutarties valstybės kompetentingai įstaigai – kas 4 mėnesius; 10.4. patikrina, ar visi pateikti (gauti) dokumentai apie asmens Lietuvoje įgytą stažą ir (ar) pajamas (jei reikia) įvertinti ir šių dokumentų duomenys įrašyti į TS (patikrina, ar TS yra atitinkama žyma): 10.4.1. nustatęs, kad įrašytų į TS duomenų apie asmens Lietuvoje įgytą stažą ir (ar) pajamas (jei reikia) nepakanka pensijai (laikinei išmokai) skirti, pensijos dydžiui tikslinti, nes į TS nėra įrašyti visi duomenys apie Lietuvoje įgytą stažą / pajamas, DVS rengia rašto ar tarnybinio pranešimo dėl duomenų įrašymo ir (ar) dokumentų pareikalavimo būtinumo projektą ir, jei nėra įgaliojtas, perduoda Tikrintojui jį pasirašyti, raštvedžiui užregistruoti DVS ir raštą išsiųsti ar tarnybinių pranešimų perduoti (per DVS nukreipti) Teritorinio skyriaus Pensinių išmokų skyriui, kuriame sukaupti asmens duomenys [...]“.

TYRIMUI REIKŠMINGA TEISMŲ PRAKTIKA

1. *Konstitucinio Teismo (KT) 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas:* „Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos, visi pareigūnai turi veikti remdamiesi teise [...]. Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. [...]. Neužtikrinus teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise.

Valstybės tarnybos sistemos, valdžios įstaigų darbas turi būti organizuotas taip, kad į valdžios įstaigas, valstybės tarnautojus kreipėsi žmonės nepatirtų savivalės, piktnaudžiavimo, biurokratizmo, kad jų reikalai būtų nagrinėjami ir sprendžiami nevilkinant.“

2. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika:*

2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015: „Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Taip pat šis principas suponuoja viešojo administravimo subjekto pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (žr., pvz., LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2012 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012; 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-708/2013; 2015 m. gegužės 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1316-756/2015).“

2015 m. gruodžio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015: „Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip yra aišku iš LVAT praktikos, neatsiejamas ir nuo gero administravimo reikalavimų. Kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma tiek bendrųjų teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės [...] ir kt.), tiek gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (LVAT 2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012, 2015-10-07 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1095-492/2015).“

2023 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-261-575/2023: „Pagal esamą administracinių teismų praktiką, asmuo, nepriklausomai nuo dokumento, kuriuo kreipiasi į viešojo administravimo subjektą, pobūdžio (skundas, pareiškimas, prašymas), turi teisę, kad šis kreipimasis būtų išnagrinėtas ir į jį būtų atsakyta teisės aktų nustatyta tvarka (LVAT 2018 m. rugsėjo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-651-624/2018).“

TYRIMUI REIKŠMINGA SEIMO KONTROLIERIŲ DARBO PRAKTIKA

1. Seimo kontrolierė 2025 m. lapkričio 21 d. išnagrinėjusi pareiškėjo M. M. skundą surašė pažymą Nr. 5D-2025/2.1-1087 „Dėl M. M. skundo Nr. 5D- 2025/2.1-1087 prieš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos“, pateikė rekomendacijas. Šioje pažymoje:

1.1. be kita ko, pažymėta: „kad nei Pensijų įstatyme, nei Nuostatuose nėra aptarta, kokius veiksmus turi atlikti asmenys, įgiję stažą užsienio valstybėje, bet dabar gyvenantys Lietuvoje ir sulaukę pensinio amžiaus – kokius dokumentus (be nurodytų Įstatyme, Nuostatuose) pateikti, dėl kokių duomenų gavimo užklausas užsienio valstybėms teikia „Sodra“, kokie „Sodros“ veiksmai turi „būti atlikti, jeigu ji negauna informacijos, kaip tokiu atveju skaičiuojama pensija, kada mokama laikina išmoka (laikotarpiu, kol iš užsienio valstybės negauta informacija apie asmens ten įgytą stažą) ir pan. Šių nuostatų trūkumas ypač svarbus asmenims, įgijusiems stažą užsienio valstybėse, kuriems turi būti apskaičiuojama ir mokama socialinio draudimo pensija Lietuvoje. Nėra aišku, ar tokie asmenys, siekdami greičiau gauti pensiją, patys gali pateikti dokumentus apie įgytą stažą užsienio valstybėje (atitinkamai patvirtintus, išverstus, kaip nurodyta Nuostatų 8 ir 9 punktuose), jeigu negali, kodėl. Nei Pensijų įstatyme, nei Nuostatuose nėra nurodyti SODROS veiksmai, jeigu užsienio valstybės delsia pateikti informaciją apie asmenų įgytą stažą. Fondo valdyba nurodo, jog, pagal nustatytas darbo procedūras, užklaustos (priminimai) kartojamos kas du mėnesius. Šiuo tyrimu jau nustatyta, kad „Sodroje“ yra nesilaikoma pačios patvirtintų darbo procedūrų. Be kita ko, vieši paaiškinimai pirmiau minėtais klausimais pateikti tik 2025 m. rugpjūčio 5 d. „Sodros“ interneto svetainėje. Vis dėlto reikia atsižvelgti į tai, kad ne visi asmenys naudojami kompiuteriais ar turi galimybę (ar turi kompiuterį, ar moka juo naudotis) susipažinti su viešai pateikiama informacija. Tad manytina, kad visi neaiškumai pirmiau nurodytais klausimais (pvz.: dėl socialinio draudimo pensijų skyrimo, mokėjimo, dokumentų dėl stažo užsienio valstybėje pateikimo, pareigos teikti asmenims informaciją ir kita) turi būti išspręsti ir atitinkamai tobulinami teisės aktai (pvz.: dėl priminimų kas du mėnesius teikimo atitinkamai užsienio valstybės institucijai, konkrečios informacijos teikimą asmenims apie prašymo nagrinėjimo eigą, pratęsimą, konkretaus darbuotojo pareigų, atsakomybės sukonkretinimą už prašymo išnagrinėjimą ir sprendimo priėmimą nustatytais terminais ir pan.) bei kiekvienu konkrečiu atveju asmenims turi būti teikiama aiški informacija.

Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise. Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinio saugumo principas, kuris reiškia, kad valstybė turi pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus lūkesčius.

Įvertinusi tai, kas paminėta, Seimo kontrolierė pabrėžia, kad, remiantis Konstitucinio Teismo aiškinimu (pažymos 14 punktą), teisinis reguliavimas turi būti aiškus ir darnus, todėl, siekiant, kad asmenys, įgiję stažą užsienyje ir turintys gauti socialinio draudimo pensiją Lietuvoje, aiškiai žinotų savo teises, pareigas tokioje situacijoje bei „Sodros“ atliekamus veiksmus, būtinas Nuostatų bei kitų „Sodros“ vidaus procedūras nustatančių tvarkų (taisyklių, aprašų) išsamesnis reglamentavimas.“

Pateiktos rekomendacijos socialinės apsaugos ir darbo ministrei:

„28.1. imtis priemonių patikrinti, kaip Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje laikomasi nustatytų darbo procedūrų (negavus iš užsienio valstybės prašomos informacijos apie asmens įgytą stažą, užklaudas kartoti kas du mėnesius), asmenų prašymų nagrinėjimo, sprendimų priėmimo terminų, ar užtikrinama efektyvi pavedimų vykdymo kontrolė ir informuoti apie patikrinimo rezultatus ir priemones, kurių bus imamasi šiais klausimais;

28.2. inicijuoti asmenų aptarnavimo Fondo valdyboje (jos padaliniuose) kokybės nepriklausomą vertinimą, informuoti apie rezultatus ir priemones, kurių bus imamasi asmenų aptarnavimo Fondo valdyboje kokybei gerinti;

28.3. įvertinus patikrinimų, vertinimų rezultatus, siekiant aiškesnio reglamentavimo, spręsti klausimą dėl Socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-670, bei kitų „Sodros“ vidaus procedūras nustatančių tvarkų, susijusių su socialinio draudimo pensijų skyrimu asmenims, gyvenantiems Lietuvoje, bet įgijusiems stažą ir užsienio valstybėse (dėl „Sodros“ veiksmų: gavus prašymus asmenų, įgijusių stažą užsienio valstybėje, priminimų teikimo, negavus iš užsienio valstybės atsakymų apie asmenų stažą ir pan.), tikslinimo; [...].“

2. SADM 2025 m. gruodžio 22 d. raštu Nr. SD-4866 (8.6 Mr-56) informuodama apie pirmiau nurodytų rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus, pateikė informaciją dėl pažymos 28.1-28.4 papunkčiuose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo priemonių plano:

1. Įgyvendindamas 28.1 papunktyje pateiktą rekomendaciją SADM Centralizuotas vidaus audito skyrius į 2026 metų pirmąjį pusmetį planuojamų vidaus auditų sąrašą įtrauks vidaus auditą tema – „Asmens prašymų nagrinėjimo proceso atitiktis ir efektyvumo vidaus auditas“, kurio metu bus vertinama: proceso atitiktis galiojantiems teisės aktams ir vidaus tvarkos taisyklėms; visas prašymų nagrinėjimo procesas nuo prašymo gavimo iki sprendimo priėmimo; terminų laikymasis; įdiegtos asmenų aptarnavimo kokybės priemonės. Planuojamo vidaus audito subjektai – „Sodra“ (darbo procesų reglamentavimas ir jų kontrolė), „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyrius (administravimas). Vidaus audito metu bus analizuojami asmenų prašymai dėl valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo pripažinimo, įgyto užsienio valstybėse (ES, EEE, Šveicarijoje ir Jungtinėje Karalystėje). Vidaus audito nagrinėjamas terminas – 2023-2025 metai.

2. Įgyvendindama 28.2 papunktyje pateiktą rekomendaciją Ministerija paves SODRAI 2026 m. pirmą pusmetį inicijuoti nepriklausomą asmenų aptarnavimo „Sodros“ Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyriuje ir „Sodros“ informavimo centre kokybės vertinimą (rašto „Sodrai“ kopiją pateiksime Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierei).

3. 2026 m. II pusmetį, gavusi Ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus atlikto audito bei „Sodros“ inicijuoto nepriklausomų ekspertų vertinimo rezultatus, SADM, įgyvendindama 28.3 papunktyje pateiktą rekomendaciją papildomai įvertins poreikį keisti teisės aktus. [...].“

2. Seimo kontrolierė 2026 m. sausio 28 d. išnagrinėjusi pareiškėjos A. B. skundą, surašė pažymą Nr. 4D-2025/2.1-1393 „Dėl A. B. skundo Nr. 5D-2025/2.1-1393 prieš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos“, pateikė rekomendacijas:

„Sodros direktoriui – atsižvelgti į šios pažymos išvadas ir peržiūrint darbo organizavimo teritoriniuose skyriuose tvarkas, teisės aktus, imtis priemonių, kad būtų išspręstos šio tyrimo metu nustatytos „Sodros“ skyrių keitimosi informacija problemos (pvz., kad teritorinis „Sodros“ skyrius, persiųsdamas „Sodros“ Vilniaus skyriui asmens prašymą dėl senatvės pensijos skyrimo, kai asmuo dalį socialinio draudimo stažo yra įgijęs kitoje valstybėje, kartu persiųstų ir visus to asmens duomenis, dokumentus apie jo įgytą stažą Lietuvoje ir „Sodros“ Vilniaus skyriui nereikėtų pakartotinai prašyti minėtos informacijos pateikimo), kad būtų pašalinti galimi teisinio reglamentavimo neaiškumai ir trūkumai (pvz., nustatytas aiškus bendras terminas, per kuri „Sodros“ Vilniaus skyrius privalo kreiptis į atitinkamos valstybės kompetentingą įstaigą dėl informacijos pateikimo, patikslintas Procedūrų aprašo 12 punktas), galimai sutrumpinti priminimų kitos valstybės kompetentingoms institucijoms teikimo terminai, nustatyta, kad asmenys būtų laiku ir tinkamai informuojami apie jų prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą ir tuo atveju, kai kitos valstybės kompetentingai institucijai pateikiamas priminimas dėl būtinos informacijos pateikimo.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrui – kartu su Seimo kontrolierės 2025 m. lapkričio 21 d. pažymos rekomendacijomis dėl teisės aktų tobulinimo 2026 m. II pusmetį, gavus Centralizuoto vidaus audito skyriaus atlikto audito bei „Sodros“ inicijuoto nepriklausomų ekspertų vertinimo rezultatus (4 priedas), apsvarstyti ir šio tyrimo metu nustatytus pensijų skyrimo asmenims organizavimo ir teisinio reglamentavimo galimus trūkumus.“

Sodros direktorius 2026 m. kovo 2 d. informavo, kad „Fondo valdyba peržiūrėjo darbo organizavimo perduodant (persiunčiant) nagrinėti pagal kompetenciją asmenų prašymus dėl pensijos skyrimo Fondo valdybos teritoriniuose skyriuose tvarką. Fondo valdybos teritoriniai skyriai, priimdami asmenų, kurie pensijų socialinio draudimo stažą (toliau – stažas) yra įgiję ir kitoje valstybėje, su kuria Lietuva yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos (toliau – Dvišalė sutartis) prašymus dėl pensijos skyrimo, privalo informuoti asmenis, kad šie pateiktų visus dokumentus, patvirtinančius tiek Lietuvoje, tiek Dvišalės sutarties valstybėje įgytą stažą ir asmenų pateiktus dokumentus persiųsti Fondo valdybos Vilniaus skyriui.

Siekiant pašalinti reglamentavimo spragas ir neaiškumus, šiuo metu rengiami metodiniai nurodymai, kuriuose bus nustatytas konkretus terminas, per kurį Fondo valdybos Vilniaus skyrius Užsienio išmokų skyrius privalo kreiptis į atitinkamos Dvišalės sutarties valstybės kompetentingą įstaigą dėl pensijos skyrimo, informacijos pateikimo bei dokumentų pareikalavimo ar kt.

Parengus metodinius nurodymus atitinkamai bus aktualizuotas ir patikslintas Socialinio draudimo pensijų (laikinių išmokų), pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo pagal Europos Sąjungos teisės aktus ir tarptautines sutartis darbo procedūrų aprašas, kuriame bus nustatytas terminas, per kurį Fondo valdybos Vilniaus skyriaus Užsienio išmokų skyrius privalo kreiptis į atitinkamos valstybės kompetentingą įstaigą dėl pensijos skyrimo ir kt. bei nustatyta pareiga informuoti asmenį apie priminimo išsiuntimą kitos valstybės kompetentingai įstaigai.

Pagrindinė ilgai trunkančio susirašinėjimo su Ukraina priežastis - rusijos agresija (karas), kuri trikdo institucijų darbą, tarptautinį siuntų siuntimą. Atsižvelgiant į šiuos objektyvius veiksnius, darytina išvada, kad vien tik priminimų siuntimo terminų sutrumpinimas neužtikrintų realaus duomenų gavimo proceso spartėjimo, nes užklausų administravimo trukmė daugiausia priklauso nuo užsienio valstybių vidinių procedūrų,

žmogiškųjų išteklių, darbo krūvio bei siuntų logistikos.“